

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa A. M.
przeciwko J. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 20 marca 2024 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku
z dnia 25 lipca 2023 r., sygn. akt V Pa 20/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 25 lipca 2023 r. zmienił zaskarżony przez powódkę A. M. wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 21 lutego 2023 r. ten sposób, że zasądził od pozwanej J. Spółki z o.o. w S. na rzecz powódki kwotę 10.719 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 lipca 2022 r. tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę oraz kwotę

540 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

W ocenie Sądu Okręgowego na skutek błędnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo uznał, że przyczyny wypowiedzenia powódce umowy o pracę, tj. dezorganizowanie pracy z powodu wielokrotnej, powtarzającej się absencji chorobowej, brak dyspozycyjności i zaangażowania w pracy oraz utrata zaufania są uzasadnione w rozumieniu art. 45 § 1 k.p. Z materiału dowodowego sprawy nie wynika, aby nieobecności powódki dezorganizowały pracę pozwanej Spółki, a na zwolnieniach lekarskich, podobnie jak powódka, przebywali inni pracownicy. Pozwana nie wykazała też konkretnych zachowań powódki, które miałyby świadczyć o jej niewłaściwym podejściu do pracy i braku zaangażowania. Istotne było, iż klienci sklepu pozytywnie wypowiadali się na temat pracy powódki, która nie tylko nie była karana przez pracodawcę karami porządkowymi, ale też otrzymała awans na stanowisko sprzedawcy.

Pozwana w całości zaskarżyła skargą kasacyjną wyrok Sądu Okręgowego, domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu wraz z orzeczeniem o kosztach procesu, ewentualnie oddalenia apelacji w całości i orzeczenia o kosztach postępowania odwoławczego, a także zasądzenia od powódki na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skargę kasacyjną oparto na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., zarzucając naruszenie: 1) art. 327¹ § 1 pkt 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez brak jakichkolwiek rozważań Sądu odwoławczego co do przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę w postaci braku dyspozycyjności oraz utraty zaufania, jak również brak jakiegokolwiek oceny, czy wszystkie łącznie wskazane w wypowiedzeniu umowy o pracę podstawy uzasadniają wypowiedzenie umowy o pracę, co uniemożliwia w tej części kontrolę zapadłego wyroku; 2) art. 45 § 1 k.p., przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na rozpoznawaniu oddzielnie i wybiórczo przyczyn uzasadniających wypowiedzenie umowy o pracę, z jednoczesnym całkowitym pominięciem przyczyn w postaci braku dyspozycyjności oraz utraty zaufania, podczas gdy łączne ich rozpoznanie prowadzi do wniosku, że

wypowiedzenie było usprawiedliwione; 3) art. 30 § 4 w związku z art. 45 § 1 k.p., przez przyjęcie, że wskazana w wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyna w postaci wielokrotnej powtarzającej się absencji chorobowej mająca powodować dezorganizację pracy nie była przyczyną konkretną ani rzeczywistą, a zatem nie mogła stanowić uzasadnionej przyczyny wypowiedzenia w sytuacji, gdy została określona w sposób jasny i zrozumiały dla pracownika, natomiast szereg przeprowadzonych w sprawie dowodów potwierdzał, że powtarzające się, wielokrotne i nieoczekiwane nieobecności powódki w pracy w odczuwalny sposób wpływały na funkcjonowanie zakładu pracy dezorganizując jego pracę; 4) art. 30 § 4 w związku z art. 45 § 1 k.p., przez przyjęcie, że wskazana w wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyna w postaci braku zaangażowania w pracy mająca się przejawiać w niedopilnowywaniu terminów przydatności produktów do spożycia, jak również w konieczności poprawiania wykonywanych przez powódkę czynności nie była przyczyną konkretną ani rzeczywistą, bowiem nie została wykazana konkretnymi zachowaniami powódki w sytuacji, gdy przyczyna ta została określona w sposób czytelny i zrozumiały, a zebrany materiał dowodowy dostarczał przykładów takich zachowań.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na oczywistą zasadność skargi z uwagi na to, że „naruszenia dotyczące zarówno uchybień proceduralnych, jak również naruszenia prawa materialnego miały charakter naruszeń oczywistych.” Uznanie, że pracodawca „naruszył obowiązujące przepisy dotyczące wypowiedzania umów o pracę poprzez nie powołanie w oświadczeniu o wypowiedzeniu konkretnej i rzeczywistej przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie umowy o pracę nastąpiło z naruszeniem wykładni art. 30 § 4 k.p. i art. 45 § 1 k.p. oraz ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego w zakresie sposobu wykładni treści w/w przepisów, przy czym stanowisko Sądu drugiej instancji zostało oparte na niepełnej analizie podanych w oświadczeniu o wypowiedzeniu przyczyn uzasadniających wypowiedzenie umowy o pracę”. Sąd Okręgowy naruszył przy tym „art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., albowiem nie podjął się analizy wszystkich wyszczególnionych w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyn wypowiedzenia”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i o zasądzenie od skarżącej na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do jej merytorycznego rozpoznania.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że skarżący, który powołuje się na przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinien w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów

prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Ponadto oczywista zasadność skargi zachodzi wtedy, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że doszło do kwalifikowanego naruszenia podstaw kasacyjnego zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 grudnia 2013 r., III SK 19/13, LEX nr 1402642 oraz z dnia 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619), które ewidentnie uzasadniały uwzględnienie skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2007 r., III CSK 216/07, LEX nr 560577 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 18/14, LEX nr 1522063). Strona skarżąca jest w tym zakresie zobowiązana do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, gdyż o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Dodatkowo należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343). Utrwalony jest także pogląd, że skoro zgodnie z art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, to i o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie można wnioskować na podstawie zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 września 2012 r., V CSK 529/11, LEX nr 1222170 oraz z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 408/13, LEX nr 1646932). W razie powoływania się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia. Nie jest dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej

przyjęciu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656 czy z dnia 11 kwietnia 2018 r., II UK 277/17, LEX nr 2490632).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że wniesiona skarga nie zawiera wyводу prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona, zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca ogólnikowo powołuje się na oczywisty charakter naruszenia dotyczącego *„zarówno uchybień proceduralnych, jak również naruszenia prawa materialnego”*, twierdząc, że przyjęcie przez Sąd Okręgowy stanowiska o wadliwości oświadczenia pracodawcy wobec braku podania konkretnej i rzeczywistej przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie umowy o pracę „nastąpiło z naruszeniem wykładni art. 30 § 4 k.p. i art. 45 § 1 k.p. oraz ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego”. Tym samym skarżąca sprowadza swoją argumentację o rzekomo oczywistej zasadności skargi do próby podważenia poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych i do forsowania własnej, alternatywnej oceny stanu faktycznego sprawy. Tym bardziej, że skarżąca nie zdołała wykazać, aby zarzucane we wniosku naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 327¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. miało walor naruszenia kwalifikowanego, widocznego na „pierwszy rzut oka”, z uwagi na podnoszony brak „analizy wszystkich wyszczególnionych w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyn wypowiedzenia”.

Nie można nie zauważyć, że art. 327¹ § 1 k.p.c. określający wymagania, jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu z uwagi na swoją treść jest odpowiednikiem dotychczasowego art. 328 § 2 k.p.c., a zatem powołanie w skardze kasacyjnej tego przepisu jest usprawiedliwione tylko w tych wyjątkowych wypadkach, gdy uzasadnienie wyroku nie zawiera wszystkich wymaganych elementów lub zawiera tak kardynalne braki, że niemożliwe jest dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia, co uniemożliwia przeprowadzenie kontroli kasacyjnej. Tylko bowiem wówczas stwierdzone wady mogą mieć wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2018 r., II PK 10/17, LEX nr 2509612; z dnia 8 marca 2018 r., II UK 80/17,

LEX nr 2490636; z dnia 28 lutego 2018 r., II CSK 246/17, LEX nr 2508548). Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że z natury rzeczy sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia nie ma wpływu na wynik sprawy, ponieważ uzasadnienie wyraża jedynie motywy wcześniej podjętego rozstrzygnięcia. Natomiast uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwala na prześledzenie argumentacji Sądu Okręgowego, a przede wszystkim motywów, jakie stały za wydanym rozstrzygnięciem, co oznacza, iż oczywistej zasadności skargi nie można upatrywać w powoływanym przez skarżącą naruszeniu art. 327¹ § 1 k.p.

Przypomnieć także trzeba, że Sąd Okręgowy na podstawie zebranego w sprawie materiału odniósł się do oceny przyczyn uzasadniających wypowiedzenie umowy o pracę powódce, przy czym sama utrata zaufania nie została powiązana z innymi okolicznościami niż zostały przeanalizowane w postępowaniu sądowym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1999 r., I PKN 257/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 14), zważywszy, że nie potwierdziły się według Sądu Okręgowego zarzuty co do rzekomego dezorganizowania przez powódkę pracy w Spółce, jak też co do jej braku zaangażowania w wykonywanie powierzonych zadań. W wyroku z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 140/14 (Monitor Prawa Pracy 2015 nr 10, s. 541-546), Sąd Najwyższy przyjął, że utrata zaufania do pracownika może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę, jeżeli znajduje oparcie w przesłankach natury obiektywnej i racjonalnej oraz nie jest wynikiem arbitralnych ocen lub subiektywnych uprzedzeń. Nie tyle istotna jest sama utrata zaufania pracodawcy do pracownika, ile przyczyny, które ją spowodowały. Inaczej mówiąc, jeżeli przyczyny utraty zaufania do pracownika są prawdziwe, obiektywne i racjonalne, to mogą uzasadniać wypowiedzenie. Ponadto w judykacie tym zwrócono uwagę, że w przypadku, gdy pracodawca przedstawia kilka okoliczności przemawiających za rozwiązaniem stosunku pracy, konieczna jest refleksja w odniesieniu do proporcji przyczyn zasadnych i niezasadnych. Dzieje się tak dlatego, że pracodawcy często formułują szereg podstaw rozwiązania stosunku pracy, dobierając je losowo. Zatem o ile można uznać za wystarczające, gdy zasadna okazuje się jedna spośród dwóch lub trzech przyczyn, o tyle trudno aprobować takie stanowisko, gdy pracodawca wskazuje ich kilka (kilkanaście). Wówczas przyczyny zasadne muszą stanowić istotną proporcję wszystkich przyczyn ujętych

przez pracodawcę w wypowiedzeniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2010 r., I PK 105/10, LEX nr 686795 czy z dnia 16 czerwca 2011 r., I PK 222/10, LEX nr 1265551).

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego po myśli art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[ms]